

Aan de voorzitter van Provinciale Staten van de Provincie Zeeland
p.a. statengriffie
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Draaiboek tolvrije
Westerscheldetunnel

Zaaknummer
98069

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 15 oktober 2021

Geachte voorzitter,

In onze brief "tolvrije Westerscheldetunnel" (*kenmerk 73831*) d.d. 8 juli 2021 hebben wij u geïnformeerd over het bestuurlijk overleg dat op 6 juli 2021 plaats vond van de toenmalige minister Van Nieuwenhuizen en gedeputeerde Van der Maas. Bij dit overleg is afgesproken dat het ministerie Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Provincie Zeeland de daarop volgende maanden middels een draaiboek in kaart brengen welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.

Op 14 oktober 2021 vond een constructief bestuurlijk overleg plaats van minister Visser (IenW) en gedeputeerde Van der Maas waarbij het draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel is vastgesteld. Middels de voorliggende brief informeren wij u over de uitkomsten van dit draaiboek (**bijlage**).

Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel

Door het ministerie IenW en de Provincie Zeeland is in goede samenwerking de afgelopen maanden in kaart gebracht welke stappen gezet moeten worden indien een nieuw Kabinet besluit tot het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. De NV Westerscheldetunnel en Rijkswaterstaat zijn betrokken bij dit overleg. Daarbij zijn zowel de financiële/fiscale, juridische en personele/organisatorische aspecten in kaart gebracht. Met betrekking tot de fiscale aspecten is gebruik gemaakt van de expertise van Deloitte.

Uit het draaiboek blijkt dat het wegnemen van de tolheffing naar verwachting zal leiden tot een toename van het verkeer op het traject van de Westerscheldetunnel en tot gewijzigde verkeersstromen op omliggende (hoofd-)wegen. Aan de hand van een verkeersmodel dienen de effecten op het betreffende verkeersnetwerk in kaart te worden gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten van dit verkeersmodel dienen mogelijk maatregelen te worden getroffen op het gebied van milieu (stikstofdepositie, luchtkwaliteit, geluidshinder) en verkeersveiligheid. Pas hierna kan de tunnel tolvrij worden.

Uit het draaiboek blijkt dat, indien het Kabinet op korte termijn een positief besluit neemt over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel en hiervoor de benodigde financiële middelen beschikbaar stelt, de Westerscheldetunnel uiterlijk per 1 juli 2025 tolvrij wordt. Het snelste scenario in het draaiboek laat zien dat ook 1 januari 2023 mogelijk is. Om die datum te halen, dienen de mogelijke noodzakelijke mitigerende maatregelen in het kader van milieu zijn vergund én gerealiseerd. De Provincie Zeeland streeft ernaar de tunnel zo snel mogelijk tolvrij te maken, afhankelijk van het verloop van mogelijke juridische beroepsprocedures. Een indicatie van de verschillende processtappen is weergegeven in de infographic in hoofdstuk 2 van het draaiboek.

Indien het Kabinet besluit tot het zo spoedig mogelijk tolvrij maken van de Westerscheldetunnel, derft de NV Westerscheldetunnel inkomsten. Deze kunnen door het Rijk worden gecompenseerd middels een scenario van schaduwtol. In dit scenario betaalt het Rijk in feite de tol aan de NV Westerscheldetunnel die niet langer in rekening wordt gebracht aan de gebruikers. Voordat het tolvrij maken van de tunnel geëffectueerd kan worden, moeten aanvullende acties worden ondernomen: o.a. het opstellen van een bestuursovereenkomst tussen de NV Westerscheldetunnel, het Rijk en de provincie Zeeland, afstemming met de belastingdienst, het opstellen van een sociaal plan en het aanpassen van het toplein om de verkeersstromen te reguleren.

Vervolgproces

Tijdens het Tweeminutendebat MIRT op 24 juni 2021 zijn door de Kamer twee moties aangenomen over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. In de motie van het lid Stoffer c.s.¹ wordt de regering verzocht om met de Provincie Zeeland in gesprek te gaan over de uitkomsten van de onderzoeken over het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel en te bezien of er nog verdere voorbereidingen kunnen worden getroffen ten behoeve van besluitvorming over een mogelijke dekking door een nieuw Kabinet.

In de motie van de leden Alkaya en Van der Plas² wordt de regering verzocht de tolheffing zo spoedig mogelijk te beëindigen en de dekking hiervoor bijvoorbeeld te zoeken in de onderuitputting of annulering van infrastructurele projecten waarvoor geen of gering draagvlak bestaat.

Wij zijn blij met de positieve standpunten van de diverse politieke partijen ten aanzien van een tolvrije tunnel, de aangenomen moties in de Kamer en de constructieve samenwerking met het ministerie IenW in de uitvoering van de motie Stoffer c.s.

Het draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel schetst inzicht in de benodigde processtappen die genomen moeten worden om te komen tot een tolvrije Westerscheldetunnel. Wij doen een beroep op het nieuwe Kabinet om voldoende financiële middelen ter beschikking te stellen om, aan de hand van het vastgestelde draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel, een volwaardig tolvrije Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk te realiseren. Wij pleiten er dan ook voor een tolvrije Westerscheldetunnel in het regeerakkoord op te nemen met daarbij de beoogde ingangsdatum van 1 januari 2023 en uiterlijk 1 juli 2025.

Een spoedige tolvrije tunnel kan het ervaren gevoel van onrechtvaardigheid wegnemen over het (sinds 2003) moeten betalen van tol, terwijl er geen alternatieve Nederlandse route is en het daarmee een onvrijwillige keuze is. Het Westerscheldetunnel tracé wijkt daarmee af van mogelijke andere toekomstige tolprojecten in Nederland waar wel een alternatieve route mogelijk is en er daarmee een vrijwillige keuze is voor de gebruiker. Dit gevoel van onrechtvaardigheid leeft in Zeeland en met name in Zeeuws-Vlaanderen. Tijdens een rondetafelgesprek van de Commissie voor IenW op 3 juni 2021 hebben bestuurders, ondernemersverenigingen, de havens en Stichting Zeeland Tolvrij de wens om de tunnel eerder tolvrij te maken nader onderbouwd.

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 64

² Kamerstukken II 2020/21, 35570 A, nr. 67

In overleg met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) hebben wij een tolvrije Westerscheldetunnel onder de aandacht gebracht bij de formatietafel, passend bij en in de context met de bredere Zeeuwse lobbyinzet. Ook na de formatie zullen wij samen met de gemeente Terneuzen, het OZO en andere stakeholders richting het Kabinet en de Tweede Kamer blijven lobbyen om, met voldoende financiële middelen vanuit het Rijk, de Westerscheldetunnel zo spoedig mogelijk tolvrij te maken.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlage: Draaiboek tolvrije Westerscheldetunnel

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.